

Ohje yrityskaupasta toimitettavista tiedoista ja asiakirjoista

Sisällys

1. Yrityskaupasta toimitettavat tiedot ja asiakirjat	2
1.1 Yleistä toimitettavista tiedoista	2
1.2 Salassa pidettävät tiedot	3
2 Yksityiskohtaiset ohjeet ilmoituskaavan täyttämiseen	3
<i>Ilmoitus yrityskaupasta</i>	4
1 <i>Ilmoitusvelvollinen ja muu yrityskaupan osapuoli</i>	4
2 <i>Yrityskauppa</i>	5
3 <i>Yrityskaupan kuuluminen kilpailulain soveltamisalaan</i>	7
4 <i>Osapuolten liiketoiminta ja taloudelliset yhteydet</i>	9
5 <i>Relevantit markkinat</i>	10
6 <i>Markkinaosuudet</i>	17
7 <i>Markkinoiden toiminta ja olosuhteet</i>	19
8 <i>Ilmoitusvelvollisen näkemys yrityskaupan vaikutuksista</i>	23
9 <i>Markkinatoimijoiden yhteystiedot</i>	24
10 <i>Yrityskaupan liitännäisrajoitukset</i>	25
11 <i>Ilmoitukset yrityskaupasta muille viranomaisille</i>	25
12 <i>Muut yrityskauppaan liittyvät seikat</i>	26
13 <i>Ilmoituksen liitteet</i>	26
14 <i>Päiväys ja allekirjoitus</i>	27

1 Yrityskaupasta toimitettavat tiedot ja asiakirjat

Kilpailulain (948/2011) 22 §:ssä tarkoitettu yrityskauppa ilmoitetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV" tai "virasto") toimittamalla virastoon ilmoitusvelvollisuusasetuksen¹ liitteenä olevan ilmoituskaavan mukaiset tiedot ja asiakirjat. Tämän asiakirjan tarkoituksena on antaa ohjeistusta yrityskauppojen ilmoituskaavan täyttämisestä ja selventää sen tietovaatimuksia. Ohjeistusta sovelletaan ilmoituksiin, jotka toimitetaan KKV:lle 1.1.2023 tai sen jälkeen uuden ilmoituskaavan mukaisilla tietovaatimuksilla.² KKV voi muuttaa tai päivittää tätä ohjeistusta esimerkiksi ilmoituskaavan soveltamiskäytännössä ilmenneen tarpeen mukaan.

1.1 Yleistä toimitettavista tiedoista

Vastuu ilmoitusvelvollisuuden täyttämisestä ja yrityskauppailmoituksen tekemisestä on yrityskaupan ilmoitusvelvollisella.³ Yrityskauppailmoituksessa on lähtökohtaisesti annettava kaikki ilmoituskaavan edellyttämät tiedot. KKV voi ilmoitusvelvollisuusasetuksen 1 §:n 1 momentin nojalla myöntää yksittäistapauksessa lievennyksiä ilmoitusvelvollisuuteen, jos yrityskaupan vaikutukset kilpailuun ovat ilmeisen vähäiset tai annettavaksi säädetyt tiedot ovat joltain osin tarpeettomia yrityskaupan arvioimiseksi. Ilmoitusvelvollinen voi pyytää KKV:lta lievennystä yksilöimällä tietovaatimuksen, josta lievennystä haetaan, sekä perustelemalla, miksi tietojen toimittaminen ei ole tarpeen. Lievennyspyynnön voi esittää esimerkiksi osana yrityskauppailmoituksen luonnosta taikka sähköpostitse erillisenä pyyntönä. Ilmoitusmenettelyä ja yrityskauppailmoituksen jättämistä edeltävää ennakkoneuvottelua on kuvattu tarkemmin KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osassa *1 Yrityskauppojen käsittely virastossa*.

Yrityskauppailmoitus tulee laatia suomen tai ruotsin kielellä.⁴ Ilmoituksen voi jättää ruotsinkielisenä, jos yrityskaupan ilmoittaja on suomalainen yhtiö, jonka kaupparekisteriin merkitty kieli on ruotsi. Muissa tapauksissa ilmoitus tulee jättää suomenkielisenä. Pääsääntöisesti ilmoituksen liiteasiakirjat voivat olla myös englanninkielisiä. Yrityskauppailmoitus ja sen liitteet on toimitettava sähköisesti hakutoiminnon ja kopiointin mahdollistavassa muodossa (pois lukien asiakirjojen julkiset, tietoturvallisesti redaktoidut versiot).

¹ Valtioneuvoston asetus yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta (1012/2011).

² Katso **X.X.2022 annettu valtioneuvoston asetus XXXX/XXXX** yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Tämä ohjeistus kumoaa Kilpailuviraston yrityskauppavalvontaa koskevien vuonna 2011 julkaistujen suuntaviivojen ohjeistuksen ilmoitusvelvollisuusasetuksen sisällöstä (vuoden 2011 suuntaviivojen jakso IV, kohta 4) ja kyseisten suuntaviivojen liitteenä olevan yrityskauppojen lyhennetyn ilmoituspohjan (ks. myös vuoden 2011 suuntaviivojen jakso IV, kohta 5).

³ Ilmoitusvelvollisuuden täyttämättä jättämisen seuraamuksista säädetään kilpailulain 28 ja 30 §:ssä. Olennaisesti puutteellisen ilmoituksen vaikutuksesta käsittelymääräajan käynnistymiseen säädetään lain 26 §:ssä. Ilmoituksen olennaisesta puutteellisuudesta katso tarkemmin KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osa *1 Yrityskauppojen käsittely virastossa*.

⁴ Kielilaki (423/2003).

1.2 Salassa pidettävät tiedot

Yrityskauppailmoituksen ja sen liitteiden viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tai muun lain nojalla salassa pidettäväksi esitettävät tiedot tulee yksilöidä selkeästi.⁵ Salassa pidettävät tiedot suositellaan merkitsemään jo mahdolliseen virastolle toimitettavaan yrityskauppailmoituksen luonnokseen, sillä tämä toimintatapa nopeuttaa asian käsittelyä. Lisäksi yrityskauppailmoituksesta tulee toimittaa julkinen versio (ilmoituskaavan kohta 13 g), josta on peitetty tai poistettu pysyvästi ja tietoturvallisella tavalla salassa pidettävät tiedot. Yrityskauppailmoituksen salassa pidettävän version salassapitomerkinöjen tulee vastata ilmoituksen julkisesta versiosta peitettyjä tai poistettuja kohtia.

KKV arvioi tietojen salassapitoluonnetta ja -perusteita julkisuuslain näkökulmasta. KKV voi tarvittaessa pyytää osapuolilta lisäperusteluja tietojen salassapidolle. Epäselvyydet salassapitoperusteissa ja liikesalaisuusmerkinnöissä voivat pitkittää markkinakuulemisen aloittamista ja asian käsittelyä. Mikäli salassapitoarvioon tehdään muutoksia yrityskauppailmoituksen toimitamisen jälkeen, tulee yrityskauppailmoituksesta toimittaa salassapitomerkinöiltään päivitetty versio sekä tätä vastaava julkinen versio.

2 Yksityiskohtaiset ohjeet ilmoituskaavan täyttämiseen

Yrityskauppojen ilmoituskaavan tietovaatimusten laajuus määrittellään relevantteja markkinoita koskevassa jaksossa 5 yrityskaupan osapuolten välisten yhteyksien luonteen ja osapuolten markkinaosuusien perusteella. Ilmoituskaava soveltuu kokonaisuudessaan ainoastaan sellaisiin horisontaalisen tai vertikaalisen yhteyden markkinoihin, joilla ilmoituskaavan kohdan 5.1. mukaiset markkinaosuusrajat täyttyvät. Tietovaatimukset ovat vähäisemmät, kun horisontaalisen tai vertikaalisen yhteyden raja-arvot eivät täyty (kohta 5.2.) tai kun osapuolten välillä on muunlainen yhteys tietyllä markkinalla (kohta 5.3.). Suppeimmillaan tietovaatimukset ovat yrityskaupoissa, joissa yrityskaupan osapuolten välillä ei ole kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta relevantteja yhteyksiä (kohta 5.4.).

Tässä jaksossa annetaan yksityiskohtaisia tietoja ilmoituskaavan kohtien tietovaatimuksista ja ohjeita niiden täyttämiseen. Ohjeistus annetaan erillisessä ohjelaatikossa niissä ilmoituskaavan kohdissa, joissa virasto on tunnistanut tarpeen lisäohjeistukselle. KKV:lle ilmoitetaan hyvin erilaisia yrityskauppoja eri toimialoilta, minkä vuoksi ohjeistuksessa ei ole mahdollista ennakoita kaikkia erilaisia yrityskauppoja ja niiden tietovaatimukseen mahdollisesti liittyviä tulkintaongelmia. Epäselvissä tilanteissa yrityskaupan ilmoittajaa kehoitetaan ottamaan yhteyttä [KKV:n yrityskauppavalvontayksikköön](#).

⁵ [\[Linkki laadittavaan yrityskauppavalvonnan liikesalaisuusohjeeseen\]](#).

Valtioneuvoston asetuksen 1012/2011 liite:

Ilmoitus yrityskaupasta

Yrityskauppailmoituksessa annettavat tiedot on annettava tämän liitteen mukaista numerointia ja otsikointia noudattaen siinä kohdassa, jossa kyseistä tietoa pyydetään. Samoja tietoja ei tule toistaa useissa kohdissa. Selkeyden vuoksi tietyt tiedot voidaan esittää liitteissä tai niitä voidaan tämentää liitteillä taikka taulukoilla ja kaavioilla. Ilmoituksen keskeisen sisällön tulee kuitenkin ilmetä varsinaisessa ilmoituksessa. Ilmoituksen ja liitteiden viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tai muun lain nojalla salassa pidettäväksi esitettävät tiedot tulee yksilöidä.

Yrityskaupan osapuolen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvilla yhteisöillä tai säätiöillä tarkoitetaan kilpailulain 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua osapuolen osalta kaikkia yhteisöjä ja säätiöitä, jotka ovat mainittuun osapuoleen mainitussa momentissa tarkoitettussa suhteessa ja hankinnan kohteen osalta siihen mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevia yhteisöjä tai säätiöitä. Yrityskaupan osapuolella tarkoitetaan tämän liitteen kohdissa 5–9 ja 13 yrityskaupan osapuolta ja sen kanssa kilpailulain 24 §:n mukaisesti samaan yritysryhmään kuuluvia yhteisöjä tai säätiöitä.

OHJE:

Mikäli jokin ilmoituskaavan kohta ei ilmoittajan mukaan sovellu järjestelyyn, on tästä tehtävä merkintä kyseiseen kohtaan (esimerkiksi "ei sovellu").

1 Ilmoitusvelvollinen ja muu yrityskaupan osapuoli

Kunkin ilmoitusvelvollisen ja muun yrityskaupan osapuolen:

- a) nimi,
- b) tieto siitä, onko kyseessä ilmoitusvelvollinen vai muu yrityskaupan osapuoli,
- c) osoite,
- d) puhelinnumero,
- e) yhteyshenkilö (nimi, asema, puhelinnumero sekä sähköpostiosoite) ja
- f) mahdollinen asiamies (nimi, asema, yritys, osoite, puhelinnumero sekä sähköpostiosoite).

OHJE:

Ilmoitusvelvollisia ovat kilpailulain 23 §:n 3 momentin mukaan määräysvallan hankkija, liiketoiminnan tai sen osan hankkija, sulautumiseen osallistuvat yhteisöt ja säätiöt sekä yhteisyrityksen perustajat. Muu yrityskaupan osapuoli on lähtökohtaisesti hankinnan kohde.

Kohdassa a) ilmoitetaan yrityskaupan osapuolen täydellinen nimi, josta ilmenee myös yhtiömuoto. Hankittaessa elinkeinonharjoittajan koko liiketoiminta tai sen osa ilmoitetaan kohdassa kyseisen elinkeinonharjoittajan täydellinen nimi ja nimetään

hankinnan kohteena oleva liiketoiminta. Tilanteissa, joissa määräysvallan hankkija tai sulautuman osapuoli kuuluu yritysryhmään, tulee kohdassa ilmoittaa lisäksi yritysryhmässä ylintä määräysvaltaa käyttävän yhteisön tai säätöön nimi. Tarkempia tietoja yrityskaupan osapuolten yritysryhmästä annetaan kohdassa 3.1.

2 Yrityskauppa

2.1. Yrityskaupan oikeudellinen toteuttamismuoto (katso kilpailulain 21 §:n 1 momentti)

OHJE:

Kohdassa ilmoitetaan ainoastaan yrityskaupan oikeudellinen toteuttamismuoto. Kilpailulain 21 §:n 1 momentin mukaan yrityskaupalla tarkoitetaan 1) kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetun määräysvallan tai vastaavan tosiasiallisen määräysvallan hankkimista; 2) elinkeinonharjoittajan koko liiketoiminnan tai sen osan hankkimista; 3) sulautumista; 4) sellaisen yhteisyrityksen perustamista, joka huolehtii pysyvästi kaikista itsenäiselle yritykselle kuuluvista tehtävistä. Säännöksiä yrityskaupavalvonnasta ei sovelleta kilpailulain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuun konsernin sisäiseen järjestelyyn.

Kilpailulain 21 §:n 1 momentin tarkoittaman yrityskaupan käsitteen tulkinnasta ja erityistilanteista katso tarkemmin KKV:n yrityskaupavalvontaa käsittelevien ohjeiden osa 2 *Ilmoitusvelvollisuus*. Yrityskaupan oikeudellinen toteuttamismuoto vaikuttaa esimerkiksi yrityskaupan osapuolten ja ilmoitusvelvollisten määrittämiseen sekä jäljempänä jaksossa 3 huomioitavaan liikevaihtoon.

2.2. Kuvaus yrityskaupasta ja sen taloudellisesta ja rahoituksellisesta rakenteesta, aikataulusta, järjestelyn kohteena olevasta liiketoiminnasta, mahdollisesta myyjätahosta, järjestelyä edeltävästä ja sen jälkeisestä omistuksen ja määräysvallan rakenteesta, järjestelyyn johtaneista taloudellisista ja muista tekijöistä sekä järjestelyn strategisista ja taloudellisista perusteista.

OHJE:

Kohdassa ilmoittaja esittää oikeudellisesti perustellun kuvauksen siitä, miksi järjestely muodostaa edellisessä kohdassa yksilöidyn kilpailulain tarkoittaman yrityskaupan. Kohdassa referoidaan tarvittavilta osin ilmoituksen liitteenä (kohta 13.e)) toimitettavien sopimusten yrityskaupan oikeudellisen toteuttamismuodon arvioinnin kannalta relevantteja ehtoja ja tarvittaessa myös muiden asiakirjojen sisältöä (esim. osakassopimus tai yhtiöjärjestys). Yleistajuinen kuvaus yrityskaupasta esitetään kohdan 13.a) mukaisesti liitteenä toimitettavassa julkisessa tiivistelmässä.

Järjestelyn taloudellisesta rakenteesta kuvataan ne omaisuuserät, jotka järjestelyssä siirretään tavoitellun lopputuloksen aikaansaamiseksi. Rahoituksellisesta rakenteesta ilmoitetaan, millä tavalla kauppa rahoitetaan (esimerkiksi osakkeiden ostaminen, osakkeiden vaihto jne.). Ilmoituksessa ei sen sijaan tarvitse kuvata, mistä varat esimerkiksi osakkeiden hankintaan on saatu.

Yrityskaupan aikataulua kuvattaessa tulee esittää järjestelyn perusteena olevan sopimuksen allekirjoitusajankohta sekä suunniteltu järjestelyn täytäntöönpanon ajankohta. Lisäksi tulee kuvata myös sellaiset kaupan toteutumiseen asetetut ehdot, joista KKV:n olisi ilmoitusvelvollisen arvion mukaan hyvä olla tietoinen.

Järjestelyn kohteena olevasta liiketoiminnasta yksilöidään lyhyesti ne toiminnot, joita hankinnan kohteeseen kuuluu tai jotka liitetään ostajaan yrityskaupan seurauksena. Tarkempi kuvaus yrityskaupan osapuolten toimialasta ja liiketoiminnoista annetaan jäljempänä kohdassa 4.1.

Mahdollisesta myyjätahosta ilmoitetaan myyjän nimi. Myyjän tai sen asiamiehen yhteystietoja ei tarvitse toimittaa. Mikäli hankittava liiketoiminnan osa on erotettu myyjälle jäävästä liiketoiminnasta, tulee selvityksestä ilmetä, mitkä osat liiketoiminnasta siirtyvät ostajalle ja mitkä jäävät myyjälle. Muita myyjälle jääviä liiketoimintoja ei tarvitse kohdassa kuvata.

Yrityskauppaa edeltävää ja sen jälkeistä omistus- ja määräysvaltarakennetta voidaan havainnollistaa sanallisen kuvauksen lisäksi esimerkiksi kaavioilla. Kuvauksen tulee sisältää myös selvitys määräysvallan perusteista tai toteuttamiskeinoista (pois lukien ne yhteisen määräysvallan tilanteet, joita käsitellään kohdassa 2.4.a)) sekä sulautuman juridisesta tai tosiasiallisesta toteuttamistavasta (de jure/de facto sulautuma).

Järjestelyyn johtaneiden taloudellisten ja muiden tekijöiden sekä järjestelyn strategisten ja taloudellisten perusteiden kuvauksessa esitetään yrityskaupan ratio määräysvallan hankkijan tai sulautuman osapuolten näkökulmasta. Joissain tilanteissa saattaa olla tarkoituksenmukaista kuvata järjestelyyn johtaneita taloudellisia tekijöitä myös hankinnan kohteen tai myyjän näkökulmasta.

- 2.3. *Jos yrityskaupassa hankitaan liiketoimintaa, kohdassa 2.2. mainitun lisäksi lyhyt selvitys yrityskaupan kohteena olevista toimitiloista, koneista, henkilökunnasta, immateriaalioikeuksista yms.*

OHJE:

Kohta täytetään ainoastaan yrityskaupan oikeudellisen toteuttamismuodon ollessa kilpailulain 21 §:n 1 momentin 2 kohdan tarkoittama elinkeinonharjoittajan koko liiketoiminnan tai sen osan hankinta.

- 2.4. *Jos kyseessä on yhteisyrityksen perustaminen, selvitys:*

- a) *yhteisen määräysvallan perusteista (esimerkiksi osakassopimusten keskeiset kohdat, omistusuudat tms. tiedot),*
- b) *yhteisyrityksen toiminnallisesta itsenäisyydestä (esimerkiksi johto, taloudelliset ja muut voimavarat, riippuvuus emoyhtiöistä) ja pysyvyydestä, mukaan lukien yhteisyrityksen suunniteltu toiminta-aika,*

- c) osakkaiden ja yhteisyrityksen välisistä sopimuksista ja muista liikesuhteista,
- d) perustajien uudelle yhteisyritykselle luovuttamista liiketoiminnoista ja resursseista,
- e) perustettavan yhteisyrityksen hyödyketarjonnasta ja maantieteellisistä toiminta-alueista, ja
- f) yhteisyrityksen tärkeimmistä asiakkaista ja tavarantoimittajista.

OHJE:

Tiedot tulee antaa kaikissa yhteisyrityksiä koskevissa ilmoituksissa, vaikka kyse ei olisi uuden yhteisyrityksen perustamisesta. Kohdan tiedot ilmoitetaan siten myös silloin, kun esimerkiksi yhteisessä määräysvallassa tapahtuu muutoksia. Yhteisyrityksiin liittyvien järjestelyiden ilmoitusvelvollisuudesta katso KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osa 2 Ilmoitusvelvollisuus.

3 Yrityskaupan kuulumisen kilpailulain soveltamisalaan

(katso kilpailulain 22 ja 24 § sekä yrityskaupan osapuolen liikevaihdon laskemisesta annettu valtioneuvoston asetus [1011/2011])

OHJE:

Yrityskaupan osapuolen liikevaihdon laskemisesta annetaan tarkempaa ohjeistusta KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osassa 3 *Liikevaihdon laskeminen*. KKV:n yrityskauppavalvontayksikkö antaa lisäksi neuvontaa liikevaihdon laskemiseen liittyvissä tulkintatilanteissa. Neuvontapyyntöistä katso tarkemmin KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osa 1 *Yrityskauppojen käsittely virastossa*.

- 3.1. Lyhyt kuvaus kunkin yrityskaupan osapuolen kilpailulain 24 §:ssä tarkoitetusta yritysryhmästä sekä luettelo niistä yritysryhmään kuuluvista yhteisöistä ja säätiöistä, joille kertyy liikevaihtoa Suomesta. Luettelon voi toimittaa yrityskauppailmoituksen liitteenä.

OHJE:

Lyhyessä kuvauksessa esitetään tiiviisti yritysryhmän rakenne ja maantieteellinen sijoittuminen sekä merkittävimmät Suomen markkinoilla toimivat yritysryhmään kuuluvat yhteisöt. Kuvauksen tarkoituksena on auttaa KKV:a hahmottamaan yrityskaupan osapuolten yritysryhmän rakennetta ja sijoittumista liikevaihdon laskemisen näkökulmasta.

Luettelossa annetaan yhteisön tai säätiön nimen lisäksi tieto niistä toimialoista, joilla yhteisö tai säätiö toimii Suomessa. Luettelon perusteella KKV pystyy yksilöimään yhteisöt ja säätiöt, joiden liikevaihto huomioidaan Suomesta kertynyttä liikevaihtoa

laskettaessa. Lisäksi luettelon perusteella KKV saa käsityksen siitä, millä toimialoilla yrityskaupan osapuolten yritysryhmän yhteisöt ja säätiöt toimivat Suomessa.

- 3.2. *Kunkin yrityskaupan osapuolen ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden yhteenlaskettu, Suomesta kertynyt liikevaihto.*
- 3.3. *Selvitys oikaisemisen perusteista, jos liikevaihtoa on laskennallisesti oikaistu sen takia, että tilikausi on poikennut 12 kuukaudesta tai liiketoiminnan luovutuksen, lakkautuksen tai hankinnan vuoksi.*

OHJE:

Tilanteissa, joissa liiketoiminnan luovutukseen, lakkautukseen tai hankintaan perustuvalla liikevaihdon oikaisemisella on merkitystä yrityskaupan ilmoitusvelvollisuuden täyttymistä arvioitaessa, on kohdassa esitettävä selvitys luovutettavan, lakkautetun tai hankitun liiketoiminnan liikevaihdosta.

- 3.4. *Kunkin yrityskaupan osapuolen ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden varsinaista toimintaa varten saatu julkinen taloudellinen tuki viimeksi päättyneellä tilikaudella. Tuen luonne ja määrä sekä selvitys siitä, sisältyykö tuki saajien liikevaihtoon. Tässä kohdassa vaadittuja tietoja ei tarvitse toimittaa niiden yrityskauppojen osalta, joissa ei ole epäselvyyttä kilpailulain 22 §:ssä säädettyjen liikevaihtorajojen ylittymisestä.*
- 3.5. *Selvitys hankintaa edeltäneiden kahden vuoden aikana tehdyistä liiketoiminnan tai määräysvallan hankinnoista, joiden kautta kertynyt liikevaihto on luettu kilpailulain 24 §:n 4 momentin mukaan hankinnan kohteen liikevaihtoon. Tässä kohdassa vaadittuja tietoja ei tarvitse toimittaa niiden yrityskauppojen osalta, joissa ei ole epäselvyyttä kilpailulain 22 §:ssä säädettyjen liikevaihtorajojen ylittymisestä.*

OHJE:

Kilpailulain 24 §:n 4 momentin mukaan hankittaessa liiketoimintaa useammassa erässä hankinnan kohteen liikevaihtona pidetään yhteisön tai säätion tai niihin pykälän 1 momentin mukaisessa suhteessa olevan tahon hankintaa edeltävien kahden vuoden aikana samalta yhteisöltä tai säätiolta tai niihin 1 momentin mukaisessa suhteessa olevilta tahoilta hankittuun liiketoimintaan liittyvää yhteenlaskettua liikevaihtoa riippumatta siitä, ovatko hankitut osat oikeushenkilöitä vai eivät.

Tämän niin sanotun kahden vuoden säännön tarkoituksena on varmistaa, että ilmoitusvelvollisuutta ei voida välttää jakamalla yrityskauppa useiksi erillisiksi järjestelyiksi. Säännön perusteella aikaisemmin ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäänyt järjestely voi tulla ilmoitettavaksi ja arvioitavaksi kokonaisuudessaan. Tulkintatilanteissa osapuolia pyydetään olemaan yhteydessä KKV:n yrityskauppavalvontayksikköön.

- 3.6. Jos yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto ylittää 2 500 miljoonaa euroa, lyhyt selvitys siitä, miksi yrityskauppa ilmoitetaan Suomeen, eikä yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 ("EY:n sulautuma-asetus") mukaisesti Euroopan komissioon.

OHJE:

Kilpailulain säännöksiä yrityskauppavalvonnasta ei sovelleta, jos yrityskauppa kuuluu yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 soveltamisalaan, paitsi jos Euroopan komissio siirtää yrityskeskittymän KKV:n käsiteltäväksi mainitun asetuksen 4 artiklan 4 kohdan tai 9 artiklan nojalla. Euroopan komission toimivaltaan kuuluvien keskittymien liikevaihtorajoista säädetään asetuksen 1 artiklassa.

Kohdassa yhteenlasketulla liikevaihdolla tarkoitetaan osapuolten yhteenlaskettua maailmanlaajuista liikevaihtoa.

4 Osapuolten liiketoiminta ja taloudelliset yhteydet

- 4.1. Kuvaus kunkin yrityskaupan osapuolen toimialasta ja sen harjoittamasta liiketoiminnasta.

OHJE:

Kohdassa esitetään yleistason kuvaus yrityskaupan osapuolten toimialasta ja liiketoiminnasta. Yleiskuvauksessa esitetään ainakin tiedot yrityskaupan osapuolten toiminoista keskittyen erityisesti Suomeen. Mikäli osapuolten välillä on horisontaalinen, vertikaalinen, liitännäinen tai muu jäljempänä kohdissa 5.1.–5.3. tarkoitettu yhteys, tulee kuvauksessa keskittyä erityisesti tämän yhteyden kannalta merkityksellisiin osapuolten ja niiden kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöiden ja säätiöiden liiketoimintoihin sekä maantieteelliseen toiminta-alueeseen. Mikäli tarkastellut markkinat ovat Suomea laajemmat, on kuvauksessa keskityttävä myös osapuolten toimintojen kuvaamiseen Suomea laajemmalla alueella.

Useammassa ilmoituskaavan kohdassa pyydetään tietoja osapuolten toiminnasta. Toimintaa tarkastellaan kuitenkin eri kohdissa eri näkökulmista. Edellä jaksossa 2 esitettävät kuvaukset koskevat erityisesti yrityskaupan oikeudellisen toteuttamismuodon määrittämisen kannalta keskeisiä seikkoja ja jaksossa 3 taas liikevaihdon laskeamiseen liittyviä seikkoja. Jäljempänä jaksossa 5 puolestaan esitetään relevanttien markkinoiden määrittelyn yhteydessä yksityiskohtaisempia tietoja yrityskaupan osapuolten välisten yhteyksien kannalta merkityksellisistä tuotteista ja niiden maantieteellisistä tarjonta-alueista. Tässä kohdassa annettava yleiskuvaus tulee kuitenkin esittää kokonaisuutena, vaikka tiedot olisivat osin päällekkäisiä muissa kohdissa esitetyn kanssa.

- 4.2. Jos yrityskaupan osapuolen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvat yhteisöt tai säätiöt harjoittavat liiketoimintaa jäljempänä kohdissa 5.1. tai 5.3. tarkoitetuilla relevanteilla markkinoilla, kunkin yhteisön tai säätiön ja yrityskaupan osapuolen välisen määräysvaltasuhteen

luonne ja toteuttamiskeinot sekä kuvaus kunkin yhteisön tai säätiön harjoittamasta liiketoiminnasta kyseisillä markkinoilla.

OHJE:

Kohdassa annetaan lyhyt selvitys määräysvallan luonteesta (yksinomainen vai yhteinen) sekä siitä, millä perusteella määräysvaltaa voidaan käyttää esimerkiksi yhtiökoukussa, hallituksessa taikka yrityksen strategisessa päätöksenteossa.

- 4.3. *Selvitys kunkin yrityskaupan osapuolen ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden kahden viimeisen vuoden aikana hankkimista osuuksista sellaisissa yhteisöissä tai säätiöissä, jotka toimivat jollakin kohdassa 5.1. tarkoitetuista vaikutuksenalaisista markkinoista.*

OHJE:

Kohdassa on ilmoitettava pienetkin hankitut osuudet.

- 4.4. *Kunkin yrityskaupan osapuolen ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden omistukset, jotka joko erikseen taikka yhdessä oikeuttavat vähintään 10 prosentin osuuteen osakepääomasta tai äänivallasta sellaisessa yhteisössä tai säätiössä, joka toimii kohdassa 5.1. tarkoitetuilla vaikutuksenalaisilla markkinoilla.*

- 4.5. *Luettelo kunkin yrityskaupan osapuolen ja sen kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelinten tai toiminnallisen johdon sellaisista jäsenistä, jotka ovat vastaavassa asemassa myös jossakin muussa yhteisössä tai säätiössä, joka toimii kohdassa 5.1. tarkoitetuilla vaikutuksenalaisilla markkinoilla. Kunkin yhteisön tai säätiön nimi sekä ilmoitetun henkilön asema siinä.*

OHJE:

Vastaava asema ei tarkoita välttämättä samaa asemaa, vaan kyseessä voi olla esimerkiksi tilanne, jossa sama henkilö on yhden yhteisön toimitusjohtaja ja toisen yhteisön hallituksen jäsen.

5 Relevantit markkinat

Selvittäessään relevantteja tuote- ja maantieteellisiä markkinoita ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava relevanteiksi katsomiensa tuote- ja maantieteellisten markkinoiden määritelmien lisäksi kaikki realistisesti vaihtoehtoiset tuote- ja maantieteellisten markkinoiden määritelmät. Tämän kohdan mukaisia markkinaosuusrajoja tulee tarkastella kaikilla näillä vaihtoehtoisilla markkinamäärittelyillä.

OHJE:

Relevanttien markkinoiden määrittely on väline, jonka avulla tunnistetaan keskittymän kohtaaman kilpailun paineen lähteet ja mahdollistetaan esimerkiksi

markkinaosuuksien tarkastelu indikaationa markkinavoimasta. Markkinamäärittelyn tarkoituksena on tunnistaa osapuolten asiakkaiden todelliset vaihtoehtoiset toimituslähteet. Relevanttien markkinoiden määrittelystä katso tarkemmin Euroopan komission tiedonanto markkinamäärittelystä⁶ sekä KKV:n yrityskauppa- ja kilpailuviranomaisen ohjeen osa 5 *Yrityskauppojen arviointi*.

Markkinamäärittelyn lähtökohtana on yrityskaupan osapuolten tarjoamat tuotteet. Ennen markkinamäärittelyn esittämistä ilmoittajan tulee kuvata osapuolten välisen horisontaalisen, vertikaalisen, liitännäismarkkina- tai muun jäljempänä kohdissa 5.1.–5.3. tarkoitettujen yhteyden kannalta merkitykselliset tuotteet ja niiden liityntä toisiinsa sekä alueet, joilla osapuolet näitä tuotteita tarjoavat.

Tämän jälkeen ilmoittajan tulee esittää oma, perusteltu näkemyksensä relevanttien tuote- ja maantieteellisten markkinoiden määrittämisestä. Lisäksi ilmoittajan tulee esittää realistisesti vaihtoehtoiset markkinamäärittelyt. Vaihtoehtoisten määrittelyjen selvittämisen tarkoituksena on havaita ne segmentit, jotka realistisesti voivat muodostaa relevantin markkinan ja joilla osapuolten markkina-asema on merkittävimmillään. Realistisesti vaihtoehtoiset markkinat voivat olla joko ilmoittajan omaa markkinamäärittelyä kapeampia tai laajempia markkinoita. Vaihtoehtoisina markkinamäärittelyinä ei tarvitse tarkastella sellaisia markkinoita, joilla osapuolten markkina-asema on vähemmän merkittävä kuin ilmoittajan omalla markkinamäärittelyllä.

Markkinoiden määrittely voi perustua useisiin lähteisiin. Apuna on suositeltava käyttää KKV:n tai esimerkiksi Euroopan komission aikaisempaa päätöksäytäntöä. On kuitenkin tärkeä tunnistaa asiayhteys, jossa päätöksäytännön mukainen markkinamäärittely on esitetty. Ulkomaisten kilpailuviranomaisen käytäntöä arvioitaessa tulee huomata myös erot markkinaolosuhteissa eri maiden välillä. Markkinamäärittelyssä voidaan käyttää apuna myös esimerkiksi osapuolten sisäisiä aineistoja sekä kolmansien tahojen laatimia toimialaraportteja ja -tilastoja tai markkinatutkimuksia.

Selvityksessä tulee keskittyä ensisijaisesti kysynnän korvattavuuden tarkasteluun. Tarjonnan korvattavuus otetaan relevanttien markkinoiden määrittelyssä huomioon sellaisissa tapauksissa, joissa sen vaikutukset vastaavat välittömyydeltään ja tehokkuudeltaan kysynnän korvattavuutta.

Markkinamäärittelyä esitettävän selvityksen luonne ja laajuus vaihtelee tapauskohtaisesti. Mitä enemmän vaikutusta tuote- ja/tai maantieteellisen markkinan määrittelyllä on yrityskaupan kilpailuvaikutusten arviointiin (esimerkiksi markkinaosuuksiin), sitä yksityiskohtaisempaa, laajempaa ja kattavampaan lähdeaineistoon perustuvaa selvitystä ilmoittajalta edellytetään oman markkinamäärittelynsä tueksi.

⁶ Euroopan komission tiedonanto merkityksellisten markkinoiden määrittämisestä yhteisön kilpailu- ja markkinaoikeuden kannalta (97/C 372/03).

Lähtökohtaisesti kattavin selvitys edellytetään vaikutuksenalaisista markkinoista. Mikäli kyse on kohdan 5.2. mukaisista raportoitavista horisontaalista ja vertikaalisista yhteyksistä, pääpaino on yleensä markkinatietojen toimittamisessa eri segmentoinneilla, jotta voidaan sulkea pois kohdan 5.1. mukaiset vaikutuksenalaiset yhteydet. Kaikista kohdan 5.2. vaihtoehtoisista markkinoista ei välttämättä ole tarpeen toimittaa arvioita markkinoiden koosta ja markkinaosuuksista. Ilmoittajan näkemys voi perustua myös muuhun selvitykseen, kuten osapuolten ja kilpailijoiden toiminnan tai asiakaskunnan painopistealueiden kuvaamiseen, jos sillä voidaan osoittaa, ettei osapuolten markkina-asema ylitä vaikutuksenalaisen markkinan markkinaosuusrajoja millään realistisesti vaihtoehtoisella määritelmällä. Kohdassa 5.3. kuvattuihin yhteyksiin liittyvien markkinoiden määrittely voi olla yleensä suoraviivaisempaa kuin tarkasteltaessa vaikutuksenalaisia horisontaalisia ja vertikaalisia yhteyksiä.

Realistisesti vaihtoehtoisista markkinamäärittelyistä on suositeltavaa käydä keskustelua KKV:n kanssa ennakkoneuvottelujen yhteydessä.

OHJE:

Horisontaalisiin ja vertikaalisiin yhteyksiin liittyvät markkinamäärittelyt esitetään kohdassa 5.1. tai 5.2. Markkinamäärittelyt esitetään kohdassa 5.1., mikäli kyseisessä kohdassa asetetut markkinaosuusrajat ylittyvät joko ilmoittajan markkinamääritelmällä tai jollakin realistisesti vaihtoehtoisella markkinamääritelmällä. Markkinaa kutsutaan tällöin vaikutuksenalaiseksi markkinaksi. Muussa tapauksessa markkinamäärittely esitetään kokonaisuudessaan kohdassa 5.2. ja markkinaa kutsutaan raportoitavaksi markkinaksi. Vaikutuksenalaisen markkinan markkinatiedot esitetään jaksoissa 6 ja 7. Raportoitavan markkinan markkinatiedot esitetään kohdassa 5.2. ilmoittajan antaessa perustellun selvityksen siitä, että markkinaosuusrajat eivät ylity.

Horisontaalisten ja vertikaalisten yhteyksien lisäksi ilmoittajan tulee kohdassa 5.3. tunnistaa muut yhteydet yrityskaupan osapuolten välillä. Mikäli kohdassa 5.3. asetetut markkinaosuusrajat ylittyvät, esitetään markkinatiedot jaksossa 6. Markkinaosuuksien jäädessä alle raja-arvon esitetään markkinatiedot tarvittavassa laajuudessa tunnistetun yhteyden luonteesta riippuen alakohdassa 5.3.a), b) tai c). Tällöin on yleensä riittävää esittää markkinatiedot siltä realistisesti vaihtoehtoiselta markkinalta, jolla osapuolten markkinaosuudet ovat korkeimmillaan.

Yrityskaupan osapuolten välillä voi olla useita yhteyksiä eri markkinoilla. Kunkin markkinan määrittely esitetään siinä kohdassa, johon se yhteyden luonteen ja osapuolten markkinaosuuksien perusteella kuuluu. Mikäli osapuolten välillä on yhteys saman tuotemarkkinan useammalla eri maantieteellisellä markkinalla, esitetään markkinamäärittely yhtenä kokonaisuutena samassa kohdassa. Esimerkiksi yhden alueellisen markkinan päällekkäisyyden ylittäessä 20 prosenttia esitetään kyseisen tuotteen markkinamäärittely kaikkien alueellisten markkinoiden osalta kohdassa 5.1.

Kohta 5.4. täytetään silloin, kun yrityskaupan osapuolten välillä ei ole horisontaalisia, vertikaalisia tai kohdassa 5.3. kuvattuja yhteyksiä.

5.1. Vaikutuksenalaiset markkinat

Yksityiskohtainen selvitys markkinoista, joihin yrityskauppa vaikuttaa. Vaikutuksenalaisilla markkinoilla tarkoitetaan kaikkia niitä relevantteja markkinoita, joilla Suomessa tai Suomen oleellisella osalla

- a) vähintään kaksi yrityskaupan osapuolta harjoittaa liiketoimintaa (horisontaalinen yhteys) ja joilla näiden yhteenlaskettu markkinaosuus on vähintään 20 prosenttia;

OHJE:

Ilmoituskaavan tarkoittama horisontaalinen yhteys edellyttää, että vähintään kaksi yrityskaupan osapuolta toimii samalla tuotemarkkinalla ja samalla maantieteellisellä markkinalla, joka kattaa Suomen tai sen oleellisen osan taikka ulottuu Suomeen tai sen oleelliselle osalle (esim. ETA:n laajuinen markkina).

Vaikutuksenalaisen yhteyden raja-arvona oleva 20 prosentin osuus voi täytyä joko Suomen laajuisen markkinan tai Suomea kapeamman alueellisen tai paikallisen maantieteellisen markkinan markkinaosuuden perusteella. Mikäli markkinaosuusraja ylittyy Suomea laajemmalla markkinalla, jonka osa Suomi tai sen oleellinen osa on, markkinaosuusrajan katsotaan täyttyvän. Markkinaosuuksia tarkasteltaessa huomioidaan myös yrityskaupan osapuolten kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöiden ja säätöiden toiminta markkinoilla. Osapuolten markkinaosuuksiin luettavista myynneistä katso jäljempänä kohdan 6.1. ohjelaatikko.

- b) yrityskaupan osapuoli toimii ja jotka ovat valmistusketjun taikka tuotteen jakelutien aikaisemmassa tai myöhemmässä vaiheessa suhteessa niihin markkinoihin, joilla jokin toinen yrityskaupan osapuoli toimii (vertikaalinen yhteys), ja yrityskaupan osapuolten erillinen tai yhteenlaskettu markkinaosuus jollakin näistä markkinoista on vähintään 30 prosenttia riippumatta siitä, onko osapuolten välillä tosiasiallista toimitus- tai asiakassuhdetta.

OHJE:

Ilmoituskaavan tarkoittama vertikaalinen yhteys edellyttää, että yrityskaupan osapuoli toimii tuotemarkkinalla, jonka relevantti maantieteellinen markkina kattaa Suomen tai sen oleellisen osan taikka ulottuu Suomeen tai sen oleelliselle osalle (esim. ETA:n laajuinen markkina) ja joka on vertikaalisessa yhteydessä tuotemarkkinaan, jolla jokin toinen yrityskaupan osapuoli toimii.

Ilmoituskaavan tarkoittama vertikaalinen yhteys edellyttää lisäksi, että tuotantoketjun alkupään hyödykettä ("ylämarkkina") käytetään tuotantopanoksena tai muutoin osana tuotantoketjun loppupään hyödykettä ("alamarkkina"). Kyseessä voi sitten olla vertikaalinen yhteys esimerkiksi, kun i) ylämarkkinan hyödyke integroidaan alamarkkinan hyödykkeeseen, ii) ylämarkkinan hyödykettä tarvitaan muutoin alamarkkinan hyödykkeen valmistukseen taikka iii) alamarkkinan yritys (esim. jakelija) jälleenmyy ylämarkkinan hyödykkeen. Hyvin etäiset yhteydet hyödykkeiden välillä tai selvästi vähämerkitykselliset yhteydet eri toimialoille tarjottaviin hyödykkeisiin,

kuten esimerkiksi sähkön toimittamiseen tai jätteenkeräyspalveluihin, eivät muodosta ilmoituskaavassa tarkoitettua vertikaalista yhteyttä.

Vaikutuksenalaisen suhteen raja-arvona oleva 30 prosentin osuus voi täytyä joko Suomen markkinan tai Suomea kapeamman alueellisen tai paikallisen maantieteellisen markkinan markkinaosuuden perusteella. Mikäli markkinaosuusraja ylittyy Suomea laajemmalla markkinalla, jonka osa Suomi tai sen oleellinen osa on, markkinaosuusrajan katsotaan täyttyvän. Riittävää on, että raja-arvo täyttyy yhdellä vertikaalisen yhteyden tasolla. Sekä ylä- että alamarkkinat ovat vaikutuksenalaisia markkinoita, vaikka raja-arvo täyttyisi vain toisella markkinalla.

5.2. Raportoitavat markkinat

Kuvaus muista markkinoista, joilla osapuolten välillä on Suomessa tai Suomen oleellisella osalla horisontaalinen tai vertikaalinen yhteys, ja selvitys siitä, että kyse ei ole kohdassa 5.1. tarkoitettusta vaikutuksenalaisesta markkinasta. Siltä osin kuin selvitys edellyttää kokonaismarkkinoiden ja markkinaosuuksien arvioimista, on yksilöitävä laskentaperusteet ja lähteet, joihin arviot perustuvat.

OHJE:

Kohdassa esitettyjen markkinamäärittelyjen ja markkinatietojen on oltava riittävän tarkkoja ja kattavia, jotta KKV voi varmistua siitä, että kyse ei ole vaikutuksenalaisesta markkinasta. Mikäli ilmoittajan esittämät markkinoiden kokoon ja markkinaosuuksiin liittyvät laskentaperusteet tai lähteet eivät ole luotettavia ja on mahdollista, että osapuolten markkinaosuudet saattaisivat jollakin markkinan segmentointitavalla nousta yli vaikutuksenalaisen suhteen kynnyсарvojen, voi KKV edellyttää markkinatietojen toimittamista vaikutuksenalaisen markkinan tietovaatimusten mukaisesti.

Jos vertikaalisen yhteyden luonteesta johtuen on ilmeistä, että keskittymällä ei tule olemaan kykyä tai kannustinta kysyntä- tai tuotantohyödykemarkkinan poissuljentaan, on KKV:lta mahdollista pyytää lievennystä tässä kohdassa toimitettaviin tietoihin. Tietovaatimuksia voidaan joissakin tapauksissa lieventää siten, että ilmoittajan ei ole tarpeen tarkastella osapuolten markkina-asemaa kaikilla realistisesti vaihtoehtoisilla markkinamääritelmillä kohdan 5.1. mukaisen vaikutuksenalaisen yhteyden pois-sulkemiseksi.

5.3. Muut markkinat, joihin yrityskauppa saattaa vaikuttaa merkittävästi

Selvitys markkinoista, jotka eivät ole kohdassa 5.1. tarkoitettuja vaikutuksenalaisia markkinoita, mutta joihin yrityskauppa saattaa vaikuttaa merkittävästi Suomessa tai Suomen oleellisella osalla. Tällaisia ovat esimerkiksi markkinat, joilla

- a) yrityskaupan yhden osapuolen markkinaosuus on vähintään 30 prosenttia ja toinen yrityskaupan osapuoli on mahdollinen kilpailija kyseisillä markkinoilla;

OHJE:

Yrityskauppa voi tietyissä tilanteissa poistaa mahdollisen kilpailijan markkinan ulkopuolelta luoman kilpailupaineen ja mahdollistaa keskittymän hinnankorotukset taikka heikentää sen kannustimia innovoida. Tällöin mahdollisen kilpailijan on rajoitettava merkittävästi markkinoilla toimivien yritysten käyttäytymistä.

Ensinnäkin mahdollinen kilpailija voi tosiasiallisesti rajoittaa markkinoilla toimivien yritysten käyttäytymistä, jos sillä on kyky tulla vähäisin kustannuksin markkinoille ja markkinan hintatason nousu voisi antaa sille kannustimen markkinoille tuloon. Tällainen mahdollinen kilpailija voi olla esimerkiksi samalla tuotemarkkinalla mutta eri maantieteellisellä alueella toimiva yritys taikka yritys, joka kykenee suuntaamaan olemassa olevaa tuotantokapasiteettiaan relevantin markkinan hyödykkeen tuotantoon.

Toiseksi mahdollinen kilpailija voi olla myös yritys, jolla on jo kannustin investoida markkinoille tuloon ja joka on todennäköisesti tulossa markkinoille lähitulevaisuudessa. Yrityskauppa voi tällöin joko poistaa markkinoille tulevan hyödykkeen keskittymälle luoman kilpailupaineen taikka estää kokonaan hyödykkeen markkinoille tulon (esim. *killer acquisition* -tilanteet, jossa markkinoilla toimiva yritys ostaa markkinoille pyrkivän yrityksen ja ajaa sen toiminnan alas. Kyse voi olla myös tilanteesta, jossa markkinoille pyrkivä yritys ostaa markkinoilla jo toimivan yrityksen ja ajaa alas oman kehitysvaiheessa olevan toimintansa, eli ns. *reverse killer acquisition*).

Osapuolta voidaan pitää mahdollisena kilpailijana erityisesti silloin, kun sen suunnitelmassa on tulla markkinoille tai kun se on kolmen viime vuoden aikana laatinut tai pyrkinyt toteuttamaan markkinoille tuloa koskevia suunnitelmia. Osapuolta voidaan pitää mahdollisena kilpailijana myös esimerkiksi siinä tilanteessa, että markkinoilla toimiva yrityskaupan osapuoli kokee sen mahdollisena merkittävänä markkinoille tulijana. Mahdolliseen kilpailijaan viittaa vahvasti myös se, että ostajan tarkoituksena on lopettaa kohteen toiminta tai ostajan oma toiminta yrityskaupan jälkeen joko kokonaan tai tarkasteltavalla markkinalla.

- b) yrityskaupan yhden osapuolen markkinaosuus on vähintään 30 prosenttia ja toinen yrityskaupan osapuoli omistaa tai muutoin hallitsee kyseisillä markkinoilla tärkeitä immateriaalioikeuksia;

OHJE:

Kohdassa tarkoitettu yhteys muodostuu tilanteissa, jossa yrityskauppa yhdistää samaan yritykseen tai yritysryhmään markkinan liiketoiminnot sekä kyseiselle markkinalle tärkeän immateriaalioikeuden ilman, että kyse on olemassa olevasta horisontaalisesta tai vertikaalisesta yhteydestä.

Yrityskaupan myötä syntyvällä keskittymällä oleva määräysvalta patenttien tai muiden immateriaalioikeuksien (esim. tavaramerkkien) alalla voi vaikeuttaa kilpailijoiden laajentumista tai markkinoille tuloa. Yrityskauppa voi tällöin estää tehokasta kilpailua luomalla yrityskaupassa syntyvälle yritykselle aseman, jossa sillä olisi kyky ja kannustin vaikeuttaa pienempien yritysten ja mahdollisten kilpailijoiden

laajentumista tai muulla tavoin rajoittaa kilpailevien yritysten kykyä kilpailla. (Ks. Euroopan komission suuntaviivat horisontaalisten sulautumien arvioinnista yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen nojalla (2004/C 31/03), kohta 36.)

- c) *yrityskaupan osapuoli on läsnä hyödykemarkkinoilla, jotka liittyvät läheisesti hyödykemarkkinoihin, joilla jokin toinen yrityskaupan osapuolista toimii, ja osapuolten erilliset tai yhteenlasketut markkinaosuudet joillakin näistä markkinoista ovat vähintään 30 prosenttia.*

OHJE:

Kohdassa tarkastellaan yrityskaupan monialavaikutuksia. Osapuolten välinen yhteys ei ole tällöin horisontaalinen tai vertikaalinen, vaan osapuolet toimivat toisiinsa läheisesti liittyvillä tuotemarkkinoilla.

Tuotemarkkinat liittyvät läheisesti toisiinsa esimerkiksi silloin, kun tuotteet täydentävät toisiaan tai kuuluvat tuotevalikoimaan, jonka tuotteita sama asiakasryhmä yleensä ostaa käytettäväksi yhdessä. Hyödykkeet ovat toisiaan täydentäviä, kun esimerkiksi yhden tuotteen käyttö (tai kulutus) edellyttää toisen tuotteen käyttöä (tai kulutusta), kuten tulostimet ja tulostinten mustekasetit. Tuotteiden ollessa toisiaan täydentäviä hyödykkeen hinnan lasku lisää täydentävän hyödykkeen asiakkaiden kysyntää. Esimerkkejä samaan tuotevalikoimaan kuuluvista tuotteista taas ovat baareille ja ravintoloille myytävä viski ja gini. Tuotemarkkinat voivat liittyä toisiinsa läheisesti myös silloin, kun yhden hyödykkeen käyttäminen edellyttää teknistä yhteyttä toiseen hyödykkeeseen. Esimerkki tällaisesta on matkapuhelinten käyttöjärjestelmät ja älykellot. Tuotemarkkinat voivat liittyä läheisesti toisiinsa myös kuluttamiseen liittyvien synergiaetujen takia, kun niiden tilaaminen samalta toimijalta vähentää transaktiokustannuksia.

Ero liitännäisen yhteyden ja vertikaalisen tai horisontaalisen yhteyden välillä voi joissakin tapauksissa olla häilyvä (ks. esim. Euroopan komission suuntaviivat ei-horisontaalisten sulautumien arvioinnista yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen nojalla (2008/C 265/07), s. 1, alaviite 5). Näissä tilanteissa tulee kohdassa esittää perustelut sille, miksi kyse ei ilmoittajan näkemyksen mukaan ole horisontaalisesta tai vertikaalisesta yhteydestä.

- 5.4. *Selvitys perusteista, jos ilmoitusvelvollinen katsoo, ettei kohtien 5.1.–5.3. mukaisia markkinoita ole.*

OHJE:

Kohta voi soveltua lähinnä sellaisiin yrityskauppoihin, joissa määräysvallan hankkijana on pääomasijoitusyhtiö. Vastuu kilpailuvaikutusten kannalta relevanttien yhteyksien havaitsemisesta on näissäkin järjestelyissä ilmoitusvelvollisella. Ilmoituskaavan mukaisen relevantin yhteyden ilmoittamatta jättäminen johtaa todennäköisesti siihen, että ilmoituksen katsotaan olevan olennaisesti puutteellinen.

Tässä kohdassa ilmoitusvelvollisen tulee antaa vahvistus siitä, että sen hallussa olevien tietojen perusteella ja parhaan käsityksen mukaan yrityskaupan osapuolten ja niiden yritysryhmään kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden välillä ei ole vaikutusalaista tai raportoitavaa horisontaalista tai vertikaalista yhteyttä (kohdat 5.1. ja 5.2.) eikä muita yhteyksiä, jotka saattaisivat merkittävästi vaikuttaa kilpailuun (kohta 5.3.).

Mikäli yrityskaupan osapuolten tai yritysryhmien välillä on samalla toimialalla toimivia yrityksiä tai joidenkin osapuolten yritysryhmien yhteisöjen tai säätiöiden välillä on asiakassuhde, ilmoittajan tulee tässä kohdassa annettavan vahvistuksen lisäksi esittää perustelut sille, miksi ilmoittaja katsoo, ettei kohtien 5.1. tai 5.2. mukaisia markkinoita ole. Horisontaalisen yhteyden poissulkemiseksi on kuvattava, millä perusteella osapuolten ei voida katsoa toimivan samoilla relevanteilla markkinoilla. Asiakassuhteista taas on kuvattava, miksi toimitussuhde ei muodosta kilpailuoikeudellista vertikaalista yhteyttä. Mikäli kyse on useille toimialoille tarjottavasta hyödykkeestä (esimerkiksi sähkö tai jätteenkeräyspalvelut), kohdassa on riittävää kuvata, miksi kyse ei ole vertikaalisesta yhteydestä. Kohdan täyttäminen ei tällöin edellytä sen selvittämistä, onko jollakin ilmoittajan yritysryhmään kuuluvalla yrityksellä ollut asiakassuhde toisen osapuolen kanssa. Mikäli taas osapuolten välillä on jokin kohdassa 5.3. tarkastelluista yhteyksistä, tulee ilmoittajan esittää perustelut sille, miksi tarkasteltava markkinaosuuden raja-arvo ei täyty.

6 Markkinaosuudet

Tässä kohdassa annetaan tiedot kohtien 5.1. ja 5.3. mukaisilta markkinoilta. Tiedot tulee antaa ilmoitusvelvollisen esittämän relevanttien markkinoiden määritelmän lisäksi niiden realistisesti vaihtoehtoisten markkinamääritelmien mukaisilta markkinoilta, joilla yrityskaupan osapuolten markkinaosuudet yhdessä tai erikseen ovat korkeammat kuin ilmoitusvelvollisen markkinamäärittelyllä. Vertikaalisten yhteyksien osalta tiedot on toimitettava kaikilta niiltä toimitusketjun tasoilta, joilla vähintään yksi yrityskaupan osapuoli toimii. Jos relevantit maantieteelliset markkinat ovat Suomea laajemmat, tässä kohdassa säädetyt tiedot on annettava sekä Suomen markkinoilta että Suomea laajemmilta relevanteilta maantieteellisiltä markkinoilta, jos ne ovat ilmoitusvelvollisen tiedossa.

OHJE:

Osapuolet voivat keskustella KKV:n kanssa ennakkoneuvotteluvaiheessa, minkä eri vaihtoehtoisten markkinamääritelmien mukaisilta markkinoilta tiedot on asiassa tarpeellista toimittaa.

- 6.1. Taulukkomuodossa esitettynä arvio kunkin markkinan koosta toteutuneen myynnin arvona (euroina) ja tarvittaessa määränä (yksikköinä), kunkin yrityskaupan osapuolen ja niiden viiden tärkeimmän kilpailijan markkinaosuudesta sekä osapuolten yhteenlasketusta markkinaosuudesta. Tiedot tulee antaa kultakin kolmelta viimeiseltä vuodelta. Tiedot tulee kuitenkin antaa vain edelliseltä vuodelta niiltä vertikaalisen yhteyden toimitusketjun tasoilta, joilla yrityskaupan osapuolten erillinen tai yhteenlaskettu markkinaosuus on alle 20 prosenttia. Taulukon lisäksi tulee esittää arvio osapuolten myynnin arvosta (euroina) ja tarvittaessa määrästä (yksikköinä) erillisessä liitteessä.

OHJE:

Mallipohja taulukolle on saatavilla KKV:n verkkosivuilta [\[linkki\]](#).

Yrityskaupan osapuolten markkinaosuuksissa huomioidaan myös osapuolten kanssa samaan yritysryhmään kuuluvien yhteisöiden ja säätiöiden toiminta. Tarkasteluajan jälkeen tehtyjen yrityskauppojen myötä yrityskaupan osapuolten yritysryhmään tulleet yhteisöt ja säätiöt huomioidaan myös yrityskaupan osapuolten markkinaosuusluvuissa (lisäksi kesken tarkasteltavan vuoden hankitun yrityksen myynnit muutetaan vastaamaan täyden vuoden myyntejä). Myös yrityskaupan osapuolen yhteisessä määräysvallassa olevan yhtiön markkinaosuus tulee huomioida. Joissakin tapauksissa voi selkeyden vuoksi olla tarpeen esittää osapuolten yritysryhmän eri yhtiöiden markkinaosuudet eri riveillä. Yrityskaupan osapuolen kokonaismarkkinaosuus on kuitenkin myös tällöin esitettävä taulukossa.

Markkinatiedot tulee toimittaa myös volyymiperusteisesti, jos ilmoittaja katsoo volyymiperusteisten markkinaosuuksien antavan arvoperusteisia markkinaosuuksia edustavamman kuvan osapuolten markkinavoimasta tai mikäli volyymiperusteiset markkinaosuudet poikkeavat merkittävästi arvoperusteisista osuuksista.

- 6.2. Yleinen kuvaus markkinoilla toimivista muista kilpailijoista, jos yrityskaupan osapuolten ja niiden viiden tärkeimmän kilpailijan markkinaosuudet eivät kata vähintään 90 prosenttia kokonaismarkkinasta.

OHJE:

Kuvauksessa ei tarvitse yksilöidä jokaista kilpailijaa, vaan kohdassa tulee kuvata kilpailijakuntaa yleisemmin ja kiinnittää huomiota kilpailijakunnan sisällä mahdollisesti havaittaviin erityyppisiin kilpailijoihin (esim. erot liiketoiminnan luonteesta tai asiakaskunnassa sekä kyky tarjota erilaisia markkinoille kuuluvia hyödykkeitä).

- 6.3. Kuvaus markkinoiden kehitysvaiheesta sekä kysynnän ja tarjonnan arvioidusta kehityksestä seuraavan kolmen vuoden aikana.

OHJE:

Kuvauksessa esitetään ilmoittajan näkemys markkinan kehitysvaiheesta (esim. kasvava tai kypsä) sekä siitä, miten markkinoiden kehitys on vaikuttanut päätökseen toteuttaa yrityskauppa ja miten se yleisesti vaikuttaa alan toimintaan ja rakenteisiin. Lisäksi kohdassa tarkastellaan, miten yrityskauppa vaikuttaa kehitykseen esimerkiksi nopeuttamalla sitä tai luomalla edellytyksiä uusien markkinoiden syntymiseen.

- 6.4. Mikäli tuotantokapasiteetin arvioiminen on yrityskaupan kilpailuvaikutusten kannalta keskeistä, arvio markkinoiden kokonaiskapasiteetista sekä siitä, kuinka suuri osuus tästä kapasiteetista on kolmen viimeisen vuoden aikana kuulunut yrityskaupan kullekin osapuolelle ja

mitkä niiden kapasiteetin käyttöasteet ovat olleet. Tiedot tulee toimittaa vain niiltä markkinoilta, joilla osapuolten välillä on horisontaalinen suhde.

OHJE:

Tuotantokapasiteetin arvioiminen voi olla keskeistä esimerkiksi silloin, kun kyse on homogeenisistä tuotteista tai määräkilpailuun perustuvasta markkinasta (*Cournot-kilpailu*).

- 6.5. *Laskentaperusteet ja lähteet, joihin kohtien 6.1.–6.4. arviot perustuvat. Jäljennökset arvioiden perusteena olevasta aineistosta, jos ne ovat saatavilla, tulee toimittaa ilmoituksen liitteenä.*

OHJE:

Markkinatietojen määrittämiseen tulee käyttää ensisijaisesti osapuolten sisäisiä aineistoja tai relevantteja kolmansien osapuolten aineistoja. Yritysten parhaat arviot tai alan asiantuntemus eivät yleensä itsessään ole riittävän tarkkoja markkinaosuuskien ja markkinan koon määrittämiseen. Ilmoittajan on esitettävä myös sen tiedossa olevat vaihtoehtoiset näkemykset markkinoiden koosta, jotka voivat perustua esimerkiksi kolmansien osapuolten tutkimuksiin taikka KKV:n aikaisempien yrityskauppaasioiden käsittelyn yhteydessä tekemiin selvityksiin.

Laskentaperusteiden selvitys kattaa myös laskutavan konkreettisen kuvaamisen mukaan lukien sen, mistä annetut luvut on saatu ja mitä oletuksia laskennassa on käytetty.

7 Markkinoiden toiminta ja olosuhteet

Tässä kohdassa toimitetaan tietoja kultakin kohdan 5.1. mukaiselta markkinalta. Tiedot edellä tarkastelluilta realistisesti vaihtoehtoisilta markkinamääritelmiltä tulee antaa siltä osin kuin ne poikkeavat ilmoittajan esittämän markkinamäärittelyn tiedoista. Niiltä vertikaalisen yhteyden toimitusketjun tasoilta, joissa osapuolten erillinen tai yhteenlaskettu markkinaosuus on alle 20 prosenttia, edellytetään tietoja toimitettavan ainoastaan kohtiin 7.2. ja 7.3.

- 7.1. *Selvitys markkinoiden toiminnasta ja olosuhteista. Kuvatkaa yhtenäisessä selvityksessä tarkasteltavien markkinoiden kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta relevantein osin erityisesti seuraavia seikkoja:*

OHJE:

Kohdan tarkoituksena on antaa yleiskuva tarkasteltavan markkinan kilpailumekanismista sekä muista tarkasteltavien häirtateorioiden arvioinnin kannalta merkityksellisistä markkinan toimintaan liittyvistä seikoista. Ilmoittaja voi tarkastella myös muita kuin alla yksilöityjä markkinan toimintaan ja olosuhteisiin liittyviä seikkoja.

Kohdassa annetaan selvitys tarkasteltavien markkinoiden toiminnasta ja olosuhteista yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta relevantein osin. Jos esimerkiksi

päällekkäisen markkinan hyödyke on luonteeltaan homogeeninen, ei ole todennäköisesti tarpeen tarkastella yksityiskohtaisesti osapuolten tarjoamien hyödykkeiden välistä korvaavuutta (tällöinkin tarkasteltavaksi voi kuitenkin tulla esimerkiksi alueellinen differentiaatio). Keskittyneillä ja kolluusiolla alttiilla markkinoilla tulee puolestaan varmistua siitä, että selvitys tarkastelee riittävällä tarkkuudella yritysten väliseen hiljaisen kolluusion todennäköisyyteen vaikuttavia tekijöitä.

Selvitystä voi joissakin tilanteissa olla tarpeellista havainnollistaa liitteillä, jotka sisältävät esimerkiksi edustavia esimerkkejä markkinoilla järjestettävistä tarjouskilpailuista. Tietovaatimusten täyttäminen ei kuitenkaan edellytä esimerkiksi laajojen tarjouskilpailu- tai myyntiaineistojen toimittamista, vaan KKV pyytää tällaiset aineistot tarvittaessa erikseen osapuolille osoitettavilla selvityspyynnöillä. Kohdan tietovaatimusten yhtenä tarkoituksena on kuitenkin sellaisen taustatiedon toimittaminen, jonka pohjalta KKV voi arvioida ja suunnitella mahdollisia selvitystoimia.

- a) tavat, joilla osapuolet ja niiden tärkeimmät kilpailijat tuottavat ja jakelevat hyödykkeitä (mukaan lukien yksinomaisten jakelu- ja muiden sopimusten merkitys), sekä tavat, joilla asiakkaat hankkivat hyödykkeet (mukaan lukien erilaisten hankintatapojen, kuten tarjouskilpailuiden, merkitys ja toteutustavat);
 - b) keskeiset kilpailuparametrit, kuten hinta, laatu, palvelu tai innovaatio, ja niiden keskinäinen merkitys;
 - c) yrityskaupan osapuolten asiakaskunta ja sen jakautuminen erilaisiin toisistaan selkeästi erottuviin ryhmiin sekä näiden ryhmien keskeiset ominaispiirteet, kuten mieltymykset ja kulutustottumukset, sekä muut asiakkaiden valintaa ohjaavat tekijät;
 - d) hyödykkeiden ominaisuuksiin tai laatuun perustuvan eriyttämisen merkitys ja yrityskaupan osapuolten tuotteiden välinen kilpailun läheisyys kunkin asiakasryhmän osalta;
 - e) toimittajan vaihtamisesta aiheutuvien kustannusten, kuten kulujen ja ajan, merkitys asiakkaille;
 - f) osapuolten toiminnan kannattavuus ja kustannusten suhteellinen jakautuminen eri kustannustekijöihin kuten materiaalihankintoihin, henkilöstökuluihin ja tuotekehitykseen;
 - g) osapuolten ja niiden tärkeimpien kilpailijoiden vertikaalisen integraation luonne ja laajuus; ja
 - h) yritysten muodostamien yhteistyöverkostojen laajuus ja merkitys markkinoilla.
- 7.2. Osapuolten kullakin markkinalla tarjoaman hyödykkeen viiden tärkeimmän asiakkaan osuudet ostoista ja viiden tärkeimmän tavarantoimittajan osuudet hyödykkeen tuottamiseen liittyvistä hankinnoista erilliseen liitteeseen täytettynä.

OHJE:

Tiedot tulee toimittaa kolmelta viimeiseltä vuodelta. KKV:lta on mahdollista pyytää lievennystä tavarantoimittajätietojen toimittamisesta esimerkiksi silloin kun kyse on hyödykkeestä, jonka tuottamiseen tai myymiseen ei liity merkittävien tuotantopanosten hankkimista tavarantoimittajilta (esimerkiksi lääkäripalvelut).

7.3. Kuvaus osapuolten välisistä kohdan 5.1.b mukaisista vertikaalisista yhteyksistä. Kuvatkaa erityisesti:

- a) vertikaalinen toimitusketju ja siihen liittyvät sopimukset (mukaan lukien olemassa olevat tai suunnitellut yksinoikeussopimukset);
- b) relevanttien tuotantopanosten yleinen merkitys alamarkkinoiden hyödykkeelle ja sen tuotantokustannukselle sekä yrityskaupan myötä syntyvän keskittymän merkitys ylämarkkinoiden hyödykkeen asiakkaana;
- c) hinnoittelumekanismi kullakin vertikaalisen toimitusketjun tasolla (sisältäen mahdolliset alennukset, volyyymista riippumattomat kiinteäluonteiset maksut, kuten markkinointituet, ja muut vastaavat lopulliseen hintaan vaikuttavat erät).

7.4. Yhtenäinen selvitys keskeisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat alalle tulon tai alalta poistumisen helppouteen tai alalla toimimisen kannattavuuteen, jos ilmoitusvelvollinen katsoo alalle tulon tasapainottavan yrityskaupasta mahdollisesti aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Kuvatkaa erityisesti seuraavia tekijöitä:

- a) kilpailukykyisen ja merkittävän kilpailijan markkinoille tulosta aiheutuvat kustannustekijät ja niiden arvo tai määrä;
- b) muodolliset markkinoille tulon esteet, kuten toimiluvat;
- c) immateriaalioikeuksista aiheutuvat rajoitukset;
- d) mittakaava- ja laajuusedut sekä verkostovaikutukset; ja
- e) pääsy hankintalähteisiin ja myyntikanaviin.

OHJE:

Tasapainottaakseen riittävästi yrityskaupasta mahdollisesti seuraavaa kilpailun vähentymistä on alalle tulon lähtökohtaisesti kumottava kokonaisuudessaan yrityskaupasta muutoin seuraava kilpailun vähentyminen. Kilpailukykyisen ja merkittävän toimijan markkinoille tulon edellyttämää mittakaavaa tarkasteltaessa onkin hyvä ottaa vertailukohdaksi yrityskaupasta mahdollisesti seuraavien kilpailuongelmien laajuus ja osapuolten välinen, yrityskaupan myötä poistuva kilpailupaine.

Alalle tulon arvioinnista katso tarkemmin KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osa 5 Yrityskaupan arviointi.

7.5. Mikäli markkinoille tulo on ilmoitusvelvollisen arvion mukaan todennäköistä, selvitys:

- a) ilmoitusvelvollisen tiedossa olevista elinkeinonharjoittajista, jotka ovat viimeisten kolmen vuoden aikana ryhtyneet harjoittamaan liiketoimintaa markkinoilla taikka samana aikana poistuneet niiltä. Ilmoitusvelvollisen arvio kunkin tällaisen markkinoille tulleen elinkeinonharjoittajan nykyisestä markkinaosuudesta;
- b) elinkeinonharjoittajista, jotka ilmoitusvelvollisen näkemyksen mukaan ovat todennäköisiä markkinoille tulijoita sekä arvio siitä, kuinka kauan näiden markkinoille tulo todennäköisesti tulee kestämaan ja syistä, jotka tekevät kyseisten elinkeinonharjoittajien markkinoille tulon todennäköiseksi.

7.6. Selvitys mahdollisista yrityskaupan osapuolen tai osapuolten kilpailijoiden hyödykkeistä, jotka todennäköisesti tuodaan markkinoille lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, tai suunnitelmista lisätä tuotanto- tai myyntikapasiteettia taikka muutoin laajentaa olemassa olevaa toimintaa markkinalla. Mikäli tällaisia hyödykkeitä tai suunnitelmia on, arvio osapuolten ennustetusta myynnistä ja markkinaosuuksista seuraavien 3–5 vuoden aikana.

OHJE:

Myös konkreettiset suunnitelmat markkinalla toimivan kilpailijan ostamisesta tulee huomioida. Todennäköisesti toteutumassa olevat järjestelyt tulee lisäksi huomioida kohdassa 8 ilmoittajan esittäessä yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioinnin oikeaa vertailukohtaa (ns. kontrafaktuaali).

7.7. Selvitys asiakkaiden neuvotteluvoimasta, jos ilmoitusvelvollinen katsoo tämän tasapainottavan yrityskaupasta mahdollisesti seuraavaa markkinavoiman lisääntymistä. Yhtenäinen selvitys erityisesti:

- a) näistä asiakkaista tai asiakasryhmistä sekä siitä, mihin näiden neuvotteluvoima perustuu;
- b) neuvotteluvoiman tosiasiallisesta käytöstä ennen yrityskauppaa;
- c) siitä, miten ja missä määrin yrityskauppa vaikuttaa asiakkaiden neuvotteluasemaan;
- d) asiakkaiden kyvystä ja kannustimesta sekä tavasta käyttää neuvotteluvoimaa yrityskaupan jälkeen.

7.8. Jos ilmoitusvelvollinen haluaa vedota tehokkuusetiihin, yksityiskohtainen selvitys yrityskaupalla saavutettavista tehokkuuseduista, niiden välittymisestä asiakkaille Suomen markkinoille sekä siitä, mistä syistä yrityskaupan osapuolet eivät voi saavuttaa kyseisiä tehokkuusetuja samassa laajuudessa muilla keinoin kuin ehdotetulla yrityskaupalla ja tavalla, joka ei todennäköisesti aiheuta kilpailuongelmia. Ilmoitusvelvollinen voi vedota tehokkuusetiihin tässä kohdassa myös muiden kuin kohdan 5.1. mukaisten markkinoiden osalta.

OHJE:

Mikäli ilmoitusvelvollinen vetoaa tehokkuushyötyihin perusteena yrityskaupan hyväksymiselle, on suositeltavaa, että laskelmat ja analyysi tehokkuushyödyistä esitetään virastolle jo ennakkoneuvotteluvaiheen aikana. Tehokkuushyötyjen huomioiminen kilpailuvaikutuksia tasapainottavana tekijänä edellyttää usein laajoja selvityksiä ja analyysyjä, minkä vuoksi tehokkuushyötyjen esittäminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on osapuolten etujen mukaista.

8 Ilmoitusvelvollisen näkemys yrityskaupan vaikutuksista

Arvio yrityskaupan kokonaisvaikutuksista ja perustelut sille, miksi yrityskauppa tulisi hyväksyä.

OHJE:

Ilmoittaja esittää kohdassa kootusti arvionsa yrityskaupan kokonaisvaikutuksista sekä perustelut sille, miksi yrityskauppa tulisi hyväksyä. Näitä näkemyksiä ja arvioita ei tule esittää ilmoituskaavan muissa kohdissa, ellei niissä joltakin osin sitä nimenomaisesti pyydetä.

Kokonaisvaikutusten arvioissa tulisi keskittyä yrityskaupan todennäköisimpien haitta-teorioiden tarkasteluun. Tarkastelu on hyvä mitoittaa suhteessa siihen, kuinka todennäköisesti yrityskaupasta voisi aiheutua kilpailuongelmia. Mikäli yrityskaupassa on esimerkiksi kohdan 5.1. mukaisia vaikutuksenalaisia horisontaalisia tai vertikaalisia yhteyksiä, tulee selvityksen olla selvästi yksityiskohtaisempaa ja kattavampaa kuin kohdan 5.2. mukaisissa raportoitavissa yhteyksissä.

Joissakin tilanteissa myös kohdan 5.2. mukaisista raportoitavista markkinoista on tarpeen esittää kattavampia perusteluja. Esimerkiksi markkinoiden tärkeimpien kilpailijoiden markkinaosuuksien arviointi on usein tarpeellista, ellei osapuolten välinen yhteys ole selvästi hyvin vähäinen. Lisäksi kattavampia perusteluja voivat edellyttää esimerkiksi tilanteet, joissa i) relevanttien markkinoiden määrittely taikka tarkkojen markkinatietojen toimittaminen on hankalaa, ii) toinen osapuoli on vasta äskettäin tullut markkinalle, iii) markkina on jo ennestään hyvin keskittynyt, iv) osapuolten päällekkäisen markkinan hyödykkeet ovat hyvin differoituja tai v) keskittymä voi saada vertikaalisen integraation myötä kilpailijoidensa sensitiivisiä tietoja. Poikkeuksellisissa tilanteissa myös yrityskaupan osapuolen merkittävä (yleensä yli 10 prosenttia) määräysvallaton vähemmistöomistus kilpailijassa tai asiakkaassa (tai kilpailijan/asiakkaan omistus yrityskaupan osapuolella) voi aiheuttaa kilpailuongelmia. Etenkin keskittyneillä markkinoilla on huomioitava tällaiset omistusyhteydet.

Arvioidessaan yrityskaupan kilpailuvaikutuksia KKV vertaa normaalisti yrityskaupan jälkeisiä kilpailuolosuhteita tilanteeseen ennen yrityskauppaa. Useimmissa tapauksissa tärkeimmän vertailukohdan (ns. kontrafaktuaalin) yrityskaupan vaikutusten arvioinnille muodostavat siten yrityskaupan toteuttamisajankohdan kilpailuolosuhteet. Joissain tapauksissa sopivaa vertailukohtaa arvioitaessa voidaan kuitenkin kiinnittää huomiota kohtuudella ennakoitavissa oleviin markkinoiden tuleviin muutoksiin (esim.

ns. *failing firm* -tilanteet). Ilmoittaja voi esittää kohdassa myös perustellun näkemyksensä yrityskaupan kontrafaktuaalista. Yrityskaupan kontrafaktuaalia koskevien väitteiden arviointi voi edellyttää merkittäviä selvitystoimia, minkä vuoksi poikkeavan kontrafaktuaalin esittäminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on osapuolten etujen mukaista.

9 Markkinatoimijoiden yhteystiedot

Erilliseen liitteeseen täytettynä yhteisön tai säätöön nimi, yhteyshenkilö ja yhteyshenkilön asema, sähköpostiosoite ja puhelinnumero:

OHJE:

Yhteystietojen tulee olla oikeita, asianmukaisia ja ajantasaisia. Yhteystietojen laadulla on olennainen merkitys markkinakuulemisen onnistumiselle, ja puutteet yhteystiedoissa voivat pitkittää yrityskaupan käsittelyä merkittävästi.

Mikäli osapuolella ei ole omaa yhteyshenkilöä siinä organisaatiossa, jonka yhteystiedot tulee ilmoituskaavan mukaan ilmoittaa, voidaan yhteyshenkilön sijaan antaa ensisijaisesti lakiosaston ja toissijaisesti talousjohtajan yhteystiedot. Pienempien toimijoiden osalta on mahdollista toimittaa myös toimitusjohtajan yhteystiedot. Info@-muotoisten tai asiakaspalvelun yhteystietojen antamista tulee välttää, sillä tällaiset osoitteet eivät ole käyttökelpoisia viraston selvittäessä yrityskaupan kilpailuvaikutuksia. Puhelinnumeroita ilmoitettaessa tulee samasta syystä välttää vaihdenumeroita.

Useamman yhteyshenkilön nimeäminen ja yhteystietojen toimittaminen voi olla perusteltua, mikäli esimerkiksi osapuolen asiakkaalleen toimittamat tuotteet kuuluvat eri tuotekategorioiden ja niistä vastaa asiakkaan organisaatiossa eri henkilöt.

- a) jokaiselta kohtien 5.1.–5.3. mukaiselta markkinalta kunkin osapuolen viisi tärkeintä kilpailijaa, tavarantoimittajaa ja asiakasta, jotka eivät kuulu yrityskaupan osapuolen kanssa samaan yritysyhmään;

OHJE:

Kohdan 5.1. mukaisista vaikutuksenalaisista markkinoista sekä 5.3. kohdassa tarkoitettuista markkinoista KKV tarvitsee yleensä tiedot kolmelta viimeiseltä vuodelta ilmoittajan esittämän markkinamääritelmän mukaiselta markkinalta sekä niiltä realistisesti vaihtoehtoisilta markkinoilta, joilla osapuolten markkinaosuudet ovat korkeammat kuin ilmoittajan esittämällä markkinamäärittelyllä.

Tiedot toimitetaan kohdan 5.2. mukaisista raportoitavista markkinoista edelliseltä vuodelta ainakin ilmoittajan esittämän markkinamääritelmän mukaiselta markkinalta sekä siltä markkinasegmentiltä, jolla osapuolten markkinaosuudet ovat korkeimmillaan. Ks. tältä osin kuitenkin seuraava ohjelaatikko.

Tavarantoimittajien tietoja ei tarvitse toimittaa, mikäli KKV on myöntänyt lievennyksen edellä kohdassa 7.2. kuvatuista tavarantoimittajatiedoista.

- b) mikäli kohdissa 5.1.–5.3. tarkoitettuja markkinoita ei ole, hankinnan kohteena olevien (sisältyen absorptiosulautumisessa sulautuvan yhteisön/säätiön), yhteisyrietykseen siirrettävien tai sulautuman osapuolten liiketoimintojen viisi tärkeintä kilpailijaa, tavarantoimittajaa ja asiakasta. Jos kilpailijoissa, tavarantoimittajissa tai asiakkaissa on merkittäviä alueellisia eroja Suomen eri osissa, tulee tiedot toimittaa alueellisesti;

OHJE:

Järjestelyissä, joissa osapuolten välillä ei ole kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta relevantteja yhteyksiä tai niiden välillä on selkeästi vain hyvin vähäinen yhteys, voi KKV toteuttaa markkinakuulemisen varaamalla halukkaille mahdollisuuden lausua yrityskaupasta KKV:n verkkosivuilla. Tällaisissa järjestelyissä ilmoittaja voi pyytää KKV:lta lievennystä yhteystietojen toimittamiseen. KKV arvioi yhteyshenkilöille lähetettävään lausuntopyyntöön perustuvan markkinakuulemisen tarpeen tapauskohtaisesti.

- c) kohdissa 7.5.a ja 7.5.b nimetyt toimijat;
- d) toimialajärjestöt, joissa yrityskaupan osapuoli tai sen asiakkaat tai tavarantoimittajat ovat jäseninä. Toimialajärjestöjen yhteystiedot tulee antaa vain kohdissa 5.1. ja 5.3. tarkoitettujen markkinoiden osalta.

10 Yrityskaupan liitännäisrajoitukset

Yrityskaupan liitännäisrajoituksella tarkoitetaan sellaisia kilpailunrajoituksia, jotka välittömästi liittyvät yrityskauppaan ja ovat välttämättömiä sen toteuttamiselle. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemä yrityskauppapäätös kattaa automaattisesti yrityskaupalle liitännäiset rajoitukset. Jos ilmoitusvelvollinen haluaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolta arvion yrityskaupan yhteydessä sovittujen kilpailunrajoitusten liitännäisrajoitusluonteesta, tässä ilmoitetaan ne kilpailunrajoitukset, joita ilmoitusvelvollinen pitää liitännäisrajoituksina sekä perustelut, miksi niitä on pidettävä yrityskaupan liitännäisrajoituksina.

OHJE:

Liitännäisrajoituksista ja niiden arvioinnista katso tarkemmin KKV:n yrityskauppavaltovontaa käsittelevien ohjeiden osa 7 Yrityskaupan liitännäisrajoitukset.

11 Ilmoitukset yrityskaupasta muille viranomaisille

Ulkomaiset kilpailuviranomaiset ja Suomen viranomaiset ja tuomioistuimet, joille yrityskaupan osapuolet ovat ilmoittaneet tai ilmoittavat yrityskaupan tai joilta osapuolet ovat hakeneet tai hakevat lupaa yrityskaupalle. Kunkin viranomaisen nimi, osoite, yhteyshenkilön puhelinnumero ja sähköpostiosoite sekä ilmoituksen tai hakemuksen antopäivämäärä tai suunniteltu ajankohta.

12 Muut yrityskauppaan liittyvät seikat

Muut tiedot, joita ilmoitusvelvolliset pitävät yrityskauppa-asian käsittelyn kannalta tarpeellisina.

13 Ilmoituksen liitteet

Ilmoitukseen on sisällytettävä seuraavat liitteet:

- a) lyhyt julkinen tiivistelmä yrityskaupasta. Tiivistelmässä tulee kuvata yrityskaupan osapuolet, sen luonne ja ratio, arvioinnin kannalta keskeisimmät relevantit markkinat ja markkinatiedot sekä keskeiset perustelut sille, miksi ilmoitettava yrityskauppa tulisi hyväksyä;

OHJE:

Julkinen tiivistelmä julkaistaan KKV:n verkkosivuilla yrityskaupan tultua vireille.

Kolmansien osapuolten tulee tiivistelmän perusteella pystyä selkeästi identifioimaan i) yrityskaupan osapuolet ja niiden harjoittama liiketoiminta, ii) yrityskaupan toteuttamismuoto ja syyt, jotka ovat johtaneet päätökseen toteuttaa yrityskauppa, iii) osapuolten toiminnan päällekkäisyydet tai muut relevantit yhteydet ja markkina-asema sekä iv) ilmoittajan keskeisimmät näkemykset yrityskaupan vaikutuksista.

Tiivistelmässä tulee keskittyä vain keskeisten asioiden esittämiseen selkeällä ja yleis-tajuisella tavalla. Tiivistelmän pituus vaihtelee tapauskohtaisesti erityisesti sen mukaan, kuinka monta eri relevanttia markkinaa yrityskauppaan liittyy. Ohjeellinen pituus tiivistelmälle on korkeintaan 500 sanaa.

- b) kohdan 6.1. mukainen arvio osapuolten myynnin arvosta (euroina) ja tarvittaessa määrästä (yksikköinä);
- c) kohdan 7.2. mukaiset osuudet hankinnoista ja ostoista;
- d) kohdan 9. mukaiset yhteystiedot;
- e) jäljennökset kaikkien niiden asiakirjojen lopullisista tai viimeisimmistä versioista, joilla yrityskauppa toteutetaan, kuten osapuolten välillä tehtävät sopimukset ja julkiset ostotarjoukset;

OHJE:

Yrityskauppa voidaan ilmoittaa KKV:lle myös heti, kun osapuolet voivat osoittaa riittävällä varmuudella aikomuksensa tehdä yrityskauppa (ks. KKV:n yrityskauppavalvontaa käsittelevien ohjeiden osa 2 Ilmoitusvelvollisuus). Tässä tilanteessa toimitetaan ilmoituksen liitteenä asiakirjojen viimeisin luonnosversio, minkä lisäksi asiakirjojen lopulliset versiot tulee toimittaa välittömästi yrityskauppa koskevan sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

- f) *kunkin yrityskaupan osapuolen kaupparekisteriote, viimeisin vuosikertomus ja viimeisin laadittu tilinpäätös (mikäli pyydetyt asiakirjat ovat saatavilla julkisesti, voi tältä osin ilmoittaa sen verkkosivun osoitteen, jolla asiakirjat on julkaistu);*

OHJE:

Kohdan täyttämiseksi riittää lähtökohtaisesti asiakirjojen toimittaminen kaupan osapuolilta sekä niistä osapuolten yritysryhmän yhtiöistä tai säätioistä, jotka harjoittavat liiketoimintaa kohdassa 5 tunnistetuilla relevanteilla markkinoilla. Lisäksi mahdolliset yrityskaupan osapuolten konsernin tilinpäätökset ja vuosikertomukset tulee toimittaa yrityskauppailmoituksen liitteenä. Myyjän asiakirjoja ei kuitenkaan tarvitse toimittaa, jos kaupan kohteesta on saatavilla pyydetyt asiakirjat.

- g) *julkinen versio yrityskauppailmoituksesta; sekä*

- h) *asiamiesten valtakirjat, mikäli asiamiehet eivät ole asianajajia tai julkisia oikeusavustajia.*

Ilmoitukseen on sisällytettävä luettelo liitteistä.

14 Päiväys ja allekirjoitus

Ilmoitus on päivättävä ja allekirjoitettava.